

“Wonen te midden van
zoveel uniek erfgoed
maakt mij trots”

Schatten van Wassenaar

ERFGOED LEVEN EN BELEVEN

Het verhaal van Wassenaar in cijfers

Onze **landgoederenzone** is één van de **7** provinciale kroonjuwelen

We hebben **385** rijksmonumenten, **127** gemeentelijke monumenten en **105** monumentale bomen // Ons

bronstijdgraf laat zien dat WASSENAAR al **4000** jaar

wordt bewoond // De **landgoederenzone** VOORSCHOTEN -

WASSENAAR - LEIDSCHENDAM - VOORBURG is één van de

grootste beschermde dorpsgezichten van Nederland //

GEMEENTE WASSENAAR heeft **20** historische buitenplaatsen

en staat daarmee in de landelijke **top 3** // Historische

buitenplaatsen beslaan **10%** van de oppervlakte van onze gemeente

In Wassenaar wonen we in een kroonjuweel. Onze landgoederenzone is uniek en is één van de zeven provinciale Kroonjuwelen. Wassenaar is ontstaan op een strandwal en vormt de ruggengraat van ons landgoed aan zee. Ons erfgoed is een belangrijk onderdeel van onze cultuur en woonplezier. Samen met inwoners en organisaties heeft de gemeente daarom een nieuwe visie ontwikkeld om erfgoed in stand te houden en te ontwikkelen.

Hier leest u wat de aankomende jaren de basis is voor verdere activiteiten. En over de inbreng van inwoners. Samen met u zorgen we ervoor dat ons bijzondere erfgoed z'n waarde behoudt. Hoe kunnen we erfgoed op nieuwe manieren inzetten? Hoe kunnen we het verduurzamen? Laten we verhalen delen en het erfgoed zichtbaar maken. Erfgoed leven en beleven.

Een nieuwe visie op ons erfgoed

Lees over de 6 bouwstenen en de erfgoedwensen van inwoners en organisaties.

ERFGOEDSCHATTEN

De zes bouwstenen van de nieuwe erfgoedvisie

De inwoners van Wassenaar en de gemeente hebben samen zes bouwstenen benoemd: zo willen we omgaan met ons mooie erfgoed.

We gaan zorgvuldig om met ons erfgoed

De monumenten, lanen en parken zijn een belangrijke reden waarom we graag in Wassenaar wonen, werken of op vakantie gaan. Daarom gaan we er zorgvuldig mee om. We brengen in kaart wat we hebben en als er nieuwe plannen in de maak zijn, dan bekijken we de gevolgen voor ons erfgoed. We zoeken naar de juiste balans tussen gebruik en bescherming; tussen de wens van een particulier en het belang van ons dorp.

bewaard zal blijven. Daar gaan we dus voor. Zorgvuldig omgaan met erfgoed betekent voor mij dat burgers en project-ontwikkelaars niet zomaar hun gang mogen gaan. Bescherming van de weinig overgebleven oude panden in Wassenaar mag van mij voorrang krijgen."

Woonhuis van voor 1800 aan de Schoolstraat - Roland Timans

"Ik wil dat ons huis behouden blijft. Ook in de toekomst. Daarom sta ik ervoor open mijn woning aan te wijzen als gemeentelijk monument. Zo'n zes jaar geleden werd er bij ons in de straat een prachtig, historisch woonhuisje gesloopt. Er kwam nieuwbouw voor terug. Vreselijk zonde! Wij wonen in één van de oudste straten van Wassenaar: de Schoolstraat. Een aantal huizen is bijna drie eeuwen oud, sommige nog ouder. De nostalgie die bij erfgoed hoort, daar houd ik van.

Ons huis ligt binnen het beschermd dorpsgezicht en staat op de lijst met beeldbepalende objecten. Dat biedt enige bescherming. Maar als gemeentelijk monument ben je nog zekerder dat je huis

2

We houden erfgoed op duurzame wijze vitaal

ANWB-complex uit 1959-1962 aan de Wassenarseweg - Xander van Marion en Paul Bonnema

"Wij zijn trots dat ons hoofdkantoor rijksmonument is. Het onderhoud pakken we grondig aan. Daarbij zoeken wij altijd naar duurzame oplossingen", vertelt ANWB-gebouwenbeheerder Xander van Marion. "Dat is omdat de ANWB gebruiker én eigenaar is. Wij kijken anders dan korte termijn investeerders. Duurzame oplossingen kunnen wat duurder zijn, maar als ze op termijn energiewinst en weinig onderhoud opleveren, dan zijn ze toch interessant voor ons."

Paul Bonnema vult aan: "In de vorige renovatironde hebben we onze 'rotonde' onder handen genomen. Die heeft een klimaatgevel gekregen. Enkel glas is toen vervangen door dubbel glas en door de stijlen van het gebouw stroomt warm of koud water om te koelen of te verwarmen. Op dit moment zijn we bezig met de plannen voor de vernieuwing van het dak en kijken we naar isolatie en duurzame materialen. Dat doen we samen met de gemeente. Die geeft ons nuttige tips."

Erfgoed is duurzaam van zichzelf: de materialen gaan al eeuwen mee. Ze belasten het milieu nauwelijks. Bij het onderhoud van erfgoed kijken we samen met de eigenaren naar kansen voor duurzame oplossingen. Erfgoed kan alleen blijven bestaan als het gebruikt wordt. Daarom is het belangrijk om te zoeken naar de best passende manier: is het wonen, recreatie, werken of een combinatie? En in welke vorm kan dat, zonder dat het erfgoed zijn waarde verliest?

We zorgen dat informatie en procedures helder zijn

Voor inwoners, bedrijven en organisaties is vaak de vraag: wat mag wel en wat mag niet? Wat is de procedure en wie neemt het besluit? Bijvoorbeeld als ze hun eigendom willen restaureren, willen verbouwen of een pand willen aanschaffen. Informatie over het erfgoed in Wassenaar zal in de toekomst digitaal te raadplegen zijn via een centrale plek. Daarnaast komt er een erfgoedloket waar specialisten uitleg geven hoe het beste om te gaan met erfgoed. Want erfgoed is maatwerk.

Woonhuis 'Helena Anne Hof' uit 1928 aan de Van der Doeslaan - Rob Bloem

"Er is al 30 jaar niets aan het huis gedaan en het heeft de laatste drie jaar leeg gestaan. Zo goed als alles moet worden aangepakt. Rondom de koop van ons nieuwe huis, afgelopen jaar, hebben we intensief contact gehad met de gemeente. Het is een rijksmonument en het rapport van de Monumentenwacht gaf ons inzicht in de staat waarin het zich bevond en de maatregelen die nodig zijn om het aan te passen aan de wensen van 2020.

Zo bleek een belangrijke vraag: hoe krijgen we meer licht in huis? De Commissie Welstand en Cultureel Erfgoed dacht hierin actief mee. Samen bedachten we de oplossing om op een verantwoorde manier de ramen te vergroten en openslaande deuren te plaatsen. Het traject om tot goedkeuring

te komen kost normaal 26 weken. Dankzij de hulp van een adviseur van de gemeente, werd dit proces tot 8 weken versneld. Zij hielp met bouwkundig advies en had de juiste kennis van wet- en regelgeving."

We zorgen dat erfgoed betekenis geeft

Erfgoed geeft betekenis aan je leefomgeving. Bij toerisme is dat heel duidelijk: jaarlijks ontvangen we in Wassenaar vele bezoekers die genieten van ons erfgoed. Maar ook aan cultuur, zorg, wonen en de economie geeft erfgoed richting. We ervaren allemaal de schoonheid van erfgoed en voelen ons deel van de geschiedenis als we door een eeuwenoud gebouw lopen. Erfgoed kan mensen ook inspireren om nieuwe initiatieven te starten, zoals een ontmoetingsplek, een gezamenlijke werkruimte of een bed and breakfast.

Kievietschool uit 1922 aan de Buurtweg Deirdre Schuitemaker en Dirk Schuiling

"Pas geleden nog ontdekten we in een uithoek van het gebouw allerlei papieren van vroeger. De kinderen riepen meteen enthousiast: mogen wij helpen met uitruimen? Dat we in een oud, historisch gebouw zitten, merk je aan alles", vertelt directeur Dirk Schuiling van de Kievietschool. "Kinderen houden bijvoorbeeld hun spreekbeurt over de geschiedenis van de school. Ook voor ouders speelt het mee: bij enquêtes komt de unieke sfeer op onze school hoog uit de bus."

Deirdre Schuitemaker heeft haar kinderen op de school en is bestuurslid. Zij vult aan: "Het is een prachtige school: rietgedekt en met veel houtsnijwerk. Ook het interieur is deels nog uit 1922. De andere kant hiervan is dat het gebouw niet is aangepast aan de eisen en mogelijkheden van deze tijd. Ons onderwijsbudget willen we niet aan het omvangrijke onderhoud van dit monument besteden. Daarom kijken we nu naar mogelijkheden om samen met de gemeente de renovatie te financieren."

5

We maken van erfgoed een sterk merk

Toekomstig Wassenaars historisch museum - Peter ten Arve

"In Wassenaar zijn er al wel excursies en lezingen over de geschiedenis, maar er ontbreekt nog een plek waar alle facetten van onze Wassenarse geschiedenis blijvend aan bod komen. Het is onze rol om de parels zichtbaar te maken. Kijk bijvoorbeeld naar De Pauw: de meeste mensen weten er wel iets van, maar er is nog zoveel meer te vertellen!

We beginnen met het opstellen van de 'Canon van Wassenaar'. Een canon is een verzameling beelden, objecten, verhalen, etcetera die een gedeelte van de geschiedenis en cultuur laat zien. Alle inwoners kunnen op dit moment hun voorstellen indienen wat in onze canon moet worden opgenomen. We gaan er zo'n dertig uitkiezen. Die gebeurtenissen, personen of kunstwerken zullen straks ook een plek krijgen in het museum. We ontvangen af en toe al objecten om tentoon te stellen. Laatst nog, van de bewoners van een Wassenarse boerderij uit 1493."

We noemen Wassenaar wel het Landgoed aan zee. Dit is een sterk merk met grote toekomstwaarde. We gaan het merk 'handen en voeten' geven en werken aan een sterke positionering van Wassenaar. Aan elkaar, aan toeristen en vooral ook aan onze kinderen vertellen we de verhalen over ons erfgoed, we maken zichtbaar waarom het zo bijzonder is, we maken het beleefbaar en visualiseren het erfgoed dat niet gemakkelijk te herkennen is.

Word ook vrijwilliger op de Open Monumentendag! Aanmelden via info@wassenaarsemonumenten.nl

6

We gaan samen aan de slag

Open Monumentendag - Judith Niessen en Ana-Lisa Egmond

"De Open Monumentendag heeft verrassende samenwerkingspartners", vertelt Judith Niessen, voorzitter van de Open Monumentendag Wassenaar. "Onze samenwerking met de ambassades van Canada, Iran, India en Peru is bijvoorbeeld erg leuk en leidt ook bij hen tot meer bewustzijn. We delen foto's en archiefinformatie. Als ze met hun tuin aan de slag gaan, dan vragen ze bij ons hoe het er vroeger uit heeft gezien. Ook samenwerking met jongeren heeft onze aandacht en we zouden graag meer met winkeliers en expats willen doen."

Ana-Lisa Egmond (15 jr.) was vorig jaar de jongste rondleider op de Open Monumentendag. "Daar kreeg ik wel vragen over van bezoekers: waarom doet zo'n jong meisje als jij mee? Voor mij is dat niet gek. Ik wil later bouwkunde studeren en vind architectuur heel interessant. Als je meer jongeren zou willen betrekken, dan moet je er volgens mij voor zorgen dat ze samen met hun vrienden kunnen komen. Samen willen ze wel."

Veel erfgoed is eigendom van particulieren. Soms zijn bedrijven eigenaar of organisaties en soms ook de overheid. We zijn er samen verantwoordelijk voor om de taken op te pakken. Niemand kan dat in z'n eentje. We hebben al een goede start gemaakt: deze zes bouwstenen zijn de uitkomst van een campagne waarbij vele inwoners, organisaties en bedrijven betrokken waren. Die samenwerking gaat door en we zoeken nieuwe groepen op zoals vrijwilligers, buurtverenigingen, scholen en jongeren.

"Erfgoed is rijk aan verhalen. Vertel ze door aan elkaar en aan volgende generaties. Zorg dat ons erfgoed blijft leven."

Inge Zweerts de Jong
Wethouder cultureel erfgoed

Hoe kwam de nieuwe erfgoedvisie tot stand?

ERFGOEDWENSEN

Omdat zó veel mensen in Wassenaar iets met erfgoed hebben, kwamen er ook heel veel reacties op de campagne 'Doe een erfgoedwens' van afgelopen zomer. Via een erfgoedcafé, sociale media, bijeenkomsten, email, krant en website zijn ze verzameld.

De wens 'Wat je doet, goed doen en doen wat je afspreekt' vat samen waar veel wensen over gaan. We moeten niet alleen praten over het beschermen van erfgoed, we moeten het ook doen! De juiste informatie, duidelijke regels en het naleven ervan, maar ook meedenken, oplossingen aanreiken en ruimte geven aan nieuwe functies. Die wens zien we terug in de bouwstenen op de vorige pagina's.

De visie ligt er, maar hoe nu verder?

Carla Scheffer, beleidsadviseur erfgoed bij de gemeente Wassenaar: "Na een visie volgen natuurlijk concrete acties. Daar hebben we een plan voor gemaakt, ook weer samen met inwoners en organisaties. Eén van de acties is bijvoorbeeld het opzetten van een erfgoedloket, waar onder andere eigenaren terecht kunnen met vragen over restauraties, verbouwingen en verduurzaming. Ook gaan we jongeren meer betrekken, bijvoorbeeld via de Scholierendag."

Judith Niessen van de Open Monumentendag: "Vorig jaar hebben we voor het eerst de Scholierendag georganiseerd, voor de hoogste groepen van vier basisscholen uit ons dorp. Het succes daarvan zagen we de volgende dag op Open Monumentendag zelf: toen kwamen de leerlingen terug, samen met hun ouders. De Scholierendag gaan we dit jaar herhalen met meer scholen. Het wordt daarmee ongetwijfeld nog leuker!"

"Waar ik eerder gedachteloos voorbij fietste, heeft nu betekenis gekregen."

"Wanneer je ergens veel tijd aan besteedt, experts ontmoet en erover leest, dan zorgt dat er vanzelf voor dat je bewust wordt van de waarde ervan. Ik ervaar nu nog meer de culturele rijkdom in Wassenaar. Bij mij begon het met mijn zorgen over de verloedering van het Burchtplein, direct voor mijn huis. We hebben toen een buurtvereniging opgericht en zochten samen met de gemeente naar oplossingen. Later werd ik lid van de klankbordgroep Cultureel Erfgoed waardoor mijn blik verruimde naar heel Wassenaar."

Marijke Vrijenhoek, lid van de klankbordgroep
Cultureel Erfgoed van de gemeente Wassenaar

"Ik ben ook erfgoed!"

Niet alleen historische gebouwen zijn cultureel erfgoed. Ook een schilderij of een interieur, een boom, park, landschap of grenspaal horen bij ons erfgoed. En wat te denken van verhalen, tradities, archeologie en streekproducten. Deze lakenvelder koe hoort tot het levend erfgoed.

COLOFON

Productie: Communicatiebureau de Lynx

Fotografie: Floris Scheplitz (voorzijde) Roel van Norel, TasT, Projecten voor tastbaar erfgoed, FEM Fotografie

Illustratie: Flos Vingerhoets Illustrations

Vragen of suggesties? Laat het ons weten via erfgoed@wassenaar.nl

Meer informatie over het Wassenaars erfgoedbeleid: www.wassenaar.nl/cultureelerfgoed

Deze uitgave is een initiatief van de gemeente Wassenaar

Gemeente Wassenaar

Gratis excursie

Wandel mee naar buitenplaats Rust en Vreugd

De gemeente organiseert gratis excursies op 18 en 25 april, van 14.30-16.00 uur.

Aanmelden via e-mail erfgoed@wassenaar.nl (vol=vol)

Benieuwd naar alle wandelroutes door de monumentale parken van Wassenaar?

Kijk op www.landgoedwandelen.nl